

STUDIEPLAN I FAG-/YRKESDIDAKTIKK I MEDIER OG KOMMUNIKASJON

Innledning

Om fagområdet medier og kommunikasjon

Mediebransjene representerer et av samfunnets største og viktigste arbeidsområder. Mediefeltet som helhet gjennomgår store og raske endringer. Elektronisk teknologi for framstilling og bearbeiding av tekst, bilde og lyd bygger bro mellom produksjonsprosesser og medieområder. Dette gir en rekke felles oppgaver og kompetansebehov på tvers av tidligere spesialiserte yrker. Disse behovene må ta utgangspunkt i mediernes samfunnsmessige betydning, den enkeltes bruk av ulike medier og mediebransjenes behov for arbeidskraft.

Medier og kommunikasjon representerer et vidt fagfelt med vitenskapelig forankring innenfor humaniora, samfunnsfag og naturvitenskap. Fagområdets utfordringer og problemstillinger er derfor både mangfoldige og skiftende.

Medier og kommunikasjon bærer preg av modernisering i forhold til fag, arbeidsformer og læringssyn. Yrkene innen mediefeltet er i stor grad operative og fordrer både praktikere med god breddeforståelse og teoretikere med praktiske ferdigheter. Medier og kommunikasjon vil være med på å sikre et kunnskapsmessig fundament for yrkesutøvernes utvikling, refleksjon og endringsdyktighet innen hele mediefeltet.

Fag- og yrkesdidaktikk i praktisk-pedagogisk utdanning er rettet mot forståelse, planlegging, gjennomføring og vurdering av undervisning og læring. I fagdidaktikk står spørsmål knyttet til læring av fagområdet som skolefag sentralt. Yrkesdidaktikk fokuserer på læring av yrkesspesifikke arbeidsoppgaver og funksjoner. For fagområdet medier og kommunikasjon møtes ulike yrkesprofesjoner. Med et mangfold av yrker innen fagområdet og hvor det praktiske og teoretiske smelter sammen, blir også skillet mellom det fagdidaktiske og det yrkesdidaktiske mer utydelig. Etske og kritiske perspektiver står sentralt.

Medier og kommunikasjon i opplæringssystemet

Medier og kommunikasjon har både allmenndannende og yrkesfaglige siktemål i opplæringssystemet. Mønsterplanen fra 1974 innførte mediekunnskap som valgfag i grunnskolen. Videregående skole fikk eget mediekunnskapsfag først på 1980-tallet.

I grunnskolen er medier og kommunikasjon ikke et eget skolefag, men fagområdet er i dag representert i flere grunnskolefag. Bruk av elektronisk teknologi til dokumentasjon og kritisk vurdering av mediebudskap står sentralt i læreplanene. Dagens medievirkelighet er en viktig del av barn og unges hverdag og kunnskapskilde, og mediefeltet vil derfor på mange måter prege grunnskolens virksomhet.

I videregående opplæring ble mediekunnskap et eget studieretningsfag ved Reform-94 i studieretning for økonomisk-administrative og allmenne fag.

Fra år 2000 fikk vi en egen studieretning for medier og kommunikasjon. Her er det lagt vekt på å etablere et utdanningstilbud med en bred felles plattform for mange yrkesmuligheter

innen ulike medie- og kommunikasjonsbedrifter. Dette stiller store krav til kompetanse på tvers av tidligere spesialiserte yrker. Den nye studieretningen retter seg både mot fagopplæring og generell studiekompetanse, og skal gi et grunnlag for videre utdanningsmuligheter innen et bredt felt av yrkesfunksjoner rettet mot mediebransjene.

På høyskole og universitetsnivå er det utdanningstilbud innen dette fagområdet fra grunnutdanninger til hovedfag. Tilbudene blir ofte knyttet til bruk av elektronisk teknologi, og det er økning av antall studieplasser og studietilbud innen fagområdet. Vi finner også mange norske studenter som studerer dette fagområdet ved utenlandske institusjoner.

Fag-/yrkesdidaktikk i medier og kommunikasjon i lærerutdanningen

Fag-/yrkesdidaktikk inngår i praktisk-pedagogisk utdanning. Fag-/yrkesdidaktikk i medier og kommunikasjon har som hovedfunksjon å kvalifisere for undervisning i fagområdet i videregående opplæring. Videre kan fag-/yrkesdidaktikk innen fagområdet kvalifisere for opplæringsoppgaver i grunnskole og bedrift.

Studenter med yrkesfagbakgrunn og yrkespraksis i fagområdet skal gjennomføre studier i yrkesdidaktikk med omfang 10 vekttall. I studiet skal alle målområdene i denne planen legges til grunn.

Studenter som har utdanning i fagområdet kombinert med ett eller flere andre allmennfag, skal gjennomføre fagdidaktikk i medier og kommunikasjon med omfang 5 vekttall. Studenter som kun har utdanning innen medier og kommunikasjon skal gjennomføre fagdidaktikk med omfang 10 vekttall. Innholdet i de ekstra 5 vekttallene skal være innenfor målområdene som denne planen omfatter.

Mål og målområder

Mål

Studentene skal

- tilegne seg kunnskaper om utviklingen innenfor medier og kommunikasjon, disse fagenes egenart som fag og den funksjon og betydning opplæring innenfor disse fagområdene har i yrkeslivet og samfunnet
- drøfte etiske, miljømessige og kildekritiske problemstillinger og perspektiver i tilknytning til faget
- utvikle et reflektert forhold til fagenes læreplaner som styringsinstrument og hvordan opplæringen i fagene bidrar til å realisere overordnede mål for opplæringen
- utvikle kunnskaper om og ferdigheter i – og et reflektert forhold til – å planlegge og tilrettelegge opplæring i fagene
- utvikle kunnskaper om og ferdigheter i – og et reflektert forhold til – å vurdere elevprestasjoner i faget i samsvar med styringsdokumenter for opplæringen
- tilegne seg kunnskap om relevant fag-/yrkesdidaktisk forskning og utviklingsarbeid
- utvikle et grunnlag for å mestre og delta i endringer i opplæringen av fagene
- samarbeide med andre lærere, elever, bedrifter og andre institusjoner
- utvikle kunnskaper slik at de kan forberede elever på overgang fra skolebasert opplæring til bedriftsbasert opplæring.

Fagområdets egenart, utvikling og legitimering

Fagområdet er tverrfaglig og er representert både som egne fag i opplæringssystemet og inngår som elementer i andre.

Studentene skal kunne

- gjøre rede for den historiske utviklingen av opplæringen i disse fagområdene og forstå og kunne begrunne denne opplæringens plass i opplæringssystemet, arbeidslivet og samfunnet
- forstå disse fagområdenes egenart
- drøfte etiske, miljømessige og kildekritiske problemstillinger og perspektiver i tilknytning til faget
- gjøre rede for læreplanutviklingen og idegrunnet innen fagområdene som allmennfag og yrkesfag
- drøfte lyd, bilde og tekst som grunnleggende felleskomponenter i disse fagområdene
- drøfte disse fagområdene for å forstå barn, unge og voksnes utvikling og kunne bruke denne innsikten i egen undervisning.

Lærerenrollen og elevforutsetninger

Ungdom utgjør i dag et stort potensiale som bidragsytere til utvikling av en ny kompetanse. De lever i en digitalisert hverdag hvor hele verden utgjør kunnskapsarenaen. Unge aktører sitter med bredde- og spisskompetanse på områder som lærerne ofte har liten kunnskap om. Ved aktivt å gjøre bruk av elevenes kompetanser og å trekke teknologien inn i skolen med basis i IKT og prosjektrelatert undervisning, vil læringssituasjonen være virkelighetsnær i forhold til arbeidslivet.

Ut fra elevenes kompetanse og fagområdets egenart kreves en endret lærerrolle fra kunnskapsformidler til veileder, tilrettelegger og arbeidsleder. Fagområdet krever også en lærerrolle preget av nysgjerrighet, kunnskapsøking, endringsorientering, etiske vurderinger og evne til kritisk refleksjon.

Studentene skal kunne

- vurdere egen rolle og forutsetninger som lærer i disse fagområdene i forhold til
 - elevenes læreforutsetninger
 - fagområdets kompleksitet
 - allmennfaglige og yrkesfaglige tradisjoner
 - kompetanseutvikling gjennom samarbeid med andre lærere, bedrifter og institusjoner

Planlegging, gjennomføring og vurdering

Dette målområdet omhandler planlegging, gjennomføring og vurdering av undervisning og læring. Forhold som læreplaner, elevenes forutsetninger og læring er i denne sammenheng viktig. For å videreutvikle en slik handlingsrettet kompetanse er refleksjon over og kritisk analyse av egen praksis viktig.

Studentene skal kunne

- lage års- og periodeplaner for opplæringen og tilrettelegge for vurdering og eksamen
- planlegge, tilrettelegge og begrunne undervisning i samsvar med læreplanene

- delta i utforming av individuelle opplæringsplaner og legge til rette for yrkesrelevant delkompetanse
- differensiere undervisningen i faget i samsvar med elevenes læreforutsetninger og skape et godt læringsmiljø for både jenter og gutter
- kjenne til og utnytte læringsarenaer innenfor og utenfor skolen
- stimulere elevene til å reflektere over sine egne læreprosesser slik at de blir bevisste og kan ta ansvar for egen læring
- gjennomføre elevvurdering, både underveis og til slutt i læringsarbeidet, i samsvar med læreplanene for opplæringen
- reflektere over og kritisk analysere egen undervisning.

Utvikling og endring

Fagområdene krever innsikt og vilje til pedagogisk og faglig utvikling i takt med endringene i teknologi og sammensmeltningen av fag og yrker. Motivasjon for, innsikt i og ferdigheter i å delta i utviklings- og endringsarbeid er derfor nødvendig både for egen faglig-pedagogisk utvikling, elevenes læring og fagenes utvikling i opplæringssektoren.

Studentene skal kunne

- vurdere egen yrkeskompetanse og ha kunnskap om yrkesfunksjonene innen fagområdene
- se konsekvensene av sammensmeltningen i yrkene og hvilke krav dette stiller til lærerrollen i disse fagområdene, faglig og pedagogisk
- forstå nødvendigheten av samarbeid på tvers av fag og kompetanse
- analysere endringer i samfunnet og yrkeslivet, bl.a. nye trender, ny teknologi og nye arbeids-, organisasjons- og produksjonsmetoder i mediesektoren nasjonalt og internasjonalt og kunne foreta nødvendige endringer i opplæringen
- delta i endrings- og utviklingsarbeid og faglige og pedagogiske drøftinger
- bruke vitenskapelige tenke- og arbeidsmåter i fag/yrkesdidaktisk utviklingsarbeid
- ta utgangspunkt i elevenes erfaringsbakgrunn og interesser knyttet til fagområdet
- vise respekt for andres meninger, forskjellige kulturer, fagbakgrunn og yrker i det daglige møtet med elever, kolleger og andre samarbeidspartnere.

Samarbeid

Samarbeid mellom skole og arbeidsliv er forutsetningen for gode løsninger av komplekse arbeidsoppgaver. Samarbeid skjer med forskjellige typer bransjer og virksomheter med ulike kulturer og oppgaver. Samarbeid på tvers av grupper og profesjoner er en viktig forutsetning for et godt arbeids- og læringsmiljø.

Studentene skal kunne

- opprette og vedlikeholde kontakt med organisasjoner i mediesektoren og tilegne seg kunnskap om organisasjonene og deres virksomhet
- samarbeide med bedrifter, bransjer og institusjoner om utplassering av elever og kunne tilrettelegge fra elevenes overgang fra skole til bedrift
- samarbeide med andre lærere, bedrifter og institusjoner om yrkesrettede og tverrfaglige prosjekter i opplæringen
- bidra til utveksling av elever/lærlinger til andre land og kunne samarbeide med lærerkolleger i disse landene

- ivareta, utdype og gjøre bruk av elevenes/lærlingenes kjennskap til og respekt for ulike nasjonaliteter, deres kultur og tradisjoner

Organisering og arbeidsformer

Målene i studieplanen danner grunnlaget for valg av organiserings- og arbeidsformer. Målene reflekterer et sammensatt kompetansefelt som utvikles gjennom studentenes yrkeserfaringer og bakgrunn, arbeid med holdninger og verdier, teoretisk kunnskapstilegnelse og gjennom utvikling av praktisk-pedagogiske ferdigheter. Studiet må derfor organiseres med tanke på samspill mellom disse elementene.

Sammensmeltningen av innhold og produksjon for tekst, bilde og lyd betyr også sammensmeltning mellom tradisjonelle yrkesfag og allmenne fag. Studiet i praktisk-pedagogisk utdanning skal reflektere skolens arbeidsmåter i faget. Derfor er det viktig at fag/yrkesdidaktikken setter fokus på tverrfaglig undervisning og læringsprosesser av yrkesspesifikke arbeidsoppgaver og funksjoner. Organisering og arbeidsformer skal legge til rette for virkelighetsnære produksjoner fra idé til ferdig produkt. Prosjektorganisert undervisning står sentralt i faget.

Fag/yrkesdidaktikken i disse fagområdene henter sitt innhold i skjæringspunktet mellom yrkesliv, yrkesopplæring og tradisjonell fagopplæring. Studiet må derfor organiseres slik at studentene kan dra nytte av hverandres kompetanser, utveksle erfaringer fra praksisopplæringen og drøfte momenter fra de kunnskapsområder og den undervisning som anvendes i fag/yrkesdidaktikk og pedagogikk.

Vurdering

For å kunne framstille seg til eksamen må studentene ha utført og fått godkjent de obligatoriske arbeidene i studiet. Som minimum skal det være:

- En individuell oppgave hvor studentene utvikler, planlegger, gjennomfører og vurderer et undervisningsopplegg innenfor eget yrkesfag basert på relevante arbeidsoppgaver fra arbeidslivet. Gjennomføringen av undervisningsopplegget skal knyttes til og prøves ut i praksisopplæringen. I tillegg til gjennomføringsdelen skal det gis yrkesdidaktisk veiledning i forbindelse med for- og etterarbeidet.
- Ett prosjektarbeid som er knyttet opp til ett eller flere av målområdene i studieplanen. Prosjektarbeidet skal til vanlig gjennomføres som et *samarbeid* mellom studenter med ulik yrkesbakgrunn. Dersom prosjektarbeidet går på tvers av fagområdene, dvs. er forankret i ulike studieplaner, må arbeidet være knyttet opp mot overlappende mål i studieplanene som benyttes.

Obligatoriske arbeider i yrkesdidaktikkstudiet kan inngå som en komponent i eksamen. Den enkelte utdanningsinstitusjon avgjør selv om og eventuelt hvilke arbeider som skal inngå i eksamen.

Det skal være sammenheng mellom de arbeidsformer og de vurderingsformer som benyttes i yrkesdidaktikkstudiet.

For øvrige vilkår angående avsluttende vurdering jf. avs. 2.4.